

Mad og landbrug: Tid til at vælge!

**Kampagne for en
bæredygtig fødevarerproduktion**

NOAH, Friends of the Earth Denmark

■ Mad og landbrug: Tid til at vælge!

Den europæiske landbrugspolitik (Common Agricultural Policy: CAP) er dårlig for både mennesker og natur. Jorden, luften og vandet forurennes af det intensive landbrug og vi oplever i disse år den ene alvorlige fødevarskandale efter den anden. Derfor skal måden vi producerer mad på i Europa ændres.

Størstedelen af de 320 milliarder kroner, som EU årligt bruger på landbruget, øger industrialiseringen af landbruget og forureningen af miljøet. Støtten fremmer de store, intensive landbrug: 70% af støtten gives til kun 20% af landmændene. En del af EU's landbrugsstøtte er eksportstøtte. Sammen med overproduktion medfører eksportstøtte, at EU dumper billige varer i lande uden for EU, og dermed udkonkurrerer den lokale produktion.

Fra 2004 udvides kredsen af EU-medlemmer med en række østeuropæiske lande. Udvidelsen betyder, at den fælles europæiske landbrugspolitik skal revideres. Sammen med resten af Friends of the Earth Europe vil NOAH opfordre politikerne til at skabe en landbrugspolitik, der støtter en bæredygtig udvikling af landdistrikterne og produktionen af kvalitetsfødevarer i hele EU.

■ Hvad har de gjort ved dyrene? Okse- og svinekød, fjerkræ og æg

Den nuværende, intensive kød- og fjerkræproduktion er ikke bæredygtig. Industrilandbrugenes dyrehold fungerer nærmest som dyrefabrikker, med ekstremt store bestande på små arealer. Ophobning af gylle og andre affaldsstoffer fra dyrene betyder, at udledningerne fra dyrefabrikkerne bidrager til den globale opvarmning, syrerregn, forurening af vandet og nedbrydning af ozonlaget.

Intensiv kødproduktion er ineffektiv. For hvert kilo kød, som produceres, bruges 5 – 10 kilo foder. Europa importerer årligt 55 millioner tons foder fra lande som Brasilien, Thailand og Argentina. Derved beslaglægges jord, som kunne bruges bedre, nemlig til at producere mad til mennesker. Før var maden "til mennesker, til børn. Nu dyrker de soja til grisene i Europa" Siger João Claudio, brasiliansk landmand.

Den intensive landbrugsproduktion bruger antibiotika som vækstoffremmer i dyrenes foder. Det kan på sigt svække effekten af vigtig medicin til mennesker.

Landbrugspolitikken støtter industrilandbrugene ved at yde støtte pr. dyreenhed, hvilket tilskynder landmanden til at intensivere produktionen. Støtten bør i stedet udregnes på baggrund af landbrugets størrelse, for at sikre en mere harmonisk sammenhæng mellem jord og dyr. På et bæredygtigt landbrug findes ikke kun én slags dyr eller afgrøder; her findes flere forskellige afgrøder og færre dyreenheder. Levende dyr transporteres over hele jorden, med store lidelser for dyrene. CAP'en fremmer dette gennem støtte til eksport af levende dyr i stedet for at forhindre det virkelige problem: Overproduktion.

■ Er frugt sundt?

CAP støtter ensretningen af vores mad

Omtrent hver 6. frugt og grøntsag i butikkerne indeholder målelige mængder pesticider. Frisk frugt og grønt er vigtige i en sund kost, men ville være sundere uden pesticiderne. Pesticider er ikke kun gift for dyr og planter, men mistænkes for at svække immunsystemet, beskadige hormonsystemet og give kræft hos mennesker.

EU bruger 15 milliarder kroner til at støtte produktionen af frugt og grønt. Hvorfor bruges pengene ikke til at minimere pesticidforbruget og producere sund mad?

I Nordeuropa findes mere end 2300 æblesorter, men hvor mange ser vi i butikkerne?

EU har længe været optaget af at standardisere frugtbudgetet på bekostning af lokale varianter. Siden 1990 har der været minimumskrav til udseende og størrelse af æbler, der handles i EU. Det betyder, at de fleste æbler med en diameter på under 55 mm ikke må sælges som æbler. Produktion af æbler, der kan leve op til EU's standarder for størrelse og pletfrihed kræver store mængder pesticider og kunstgødning. I Frankrig er det planlagt at bruge CAP midler til at fælde store frugtplantager. EU hæver, at det er nødvendigt for at øge kvaliteten af franske produkter og nedbringe den totale frugtproduktion. Der er afsat 38.500 kr. pr. hektar til dette.

■ Støtte til forurening: Oliven

Oliven kan dyrkes økologisk, men CAP'en belønner de olivengårde, som intensiverer produktionen. Den store variation i dyrelivet som findes i de traditionelle olivenlunde forsvinder, når de gamle træer regelmæssigt erstattes af nye. De intensive landbrugsmetoder medfører erosion af jorden, og tvinger dermed landmændene til at bruge endnu mere gødning. Intensivering medfører også øget kunstvanding i områder med begrænsede vandressourcer. Muldlaget, gødning og sprøjtegifte vaskes ud og forurener vandsystemet.

■ Usund CAP: Tobak

Tobak ernærer ikke ligefrem folk, men afgrøden modtager mere landbrugsstøtte pr. hektar end nogen anden afgrøde omfattet af CAP (næsten 51.800 kr. pr. hektar). Det meste af denne tobak eksporteres til lande uden for EU. Samtidig øger EU indsatsen for at

få befolkningen til at lade være med at ryge. Der er alvorlige miljømæssige konsekvenser forbundet med tobaksplantager, herunder afskovning, erosion og ørkendannelse, samt et højt forbrug af pesticider.

■ Hvordan CAP'en bør være i fremtiden

Miljømæssige mindstekrav for al CAP støtte
Udbetaling af støtte skal være betinget af landmandens miljømæssige indsats i stedet for udbyttets størrelse.

Fremme af lokal produktion frem for globalisering

Den nye CAP skal ikke yde støtte til erobring af markedsandele på verdensmarkedet, men i stedet prioritere lokal og regional handel. Eksportsubsidier skal ophæves.

Flere penge til udvikling af landdistrikterne

En større del af CAP-midlerne skal bruges til at beskytte miljøet og livet i landdistrikterne. Det vil sige øget støtte til økologisk produktion, oprettholdelse af naturen og biodiversiteten, fremme af lokale arter og genopbygning af lokale produktions- og salgsfaciliteter.

Prioritering af små og bæredygtige landbrug
CAP-støtte til store landbrug skal reduceres til fordel for mindre og bæredygtige landbrug. Dette vil ikke mindst være til gavn for de østeuropæiske ansøgerlande.

En grøn skattereform

En grøn skattereform skal fjerne en del af skattebyrden fra arbejdskraft og i stedet indføre, og gradvist øge, skatten på transport og kemikalier.

Kontrol med fødevarekæder og de agrokemiske firmaer

EU skal udvikle politikker som forhindrer markedsdominans og øger firmaernes ansvar over for samfundets fælles interesser, såsom et godt miljø.

■ Muligheder for forandring

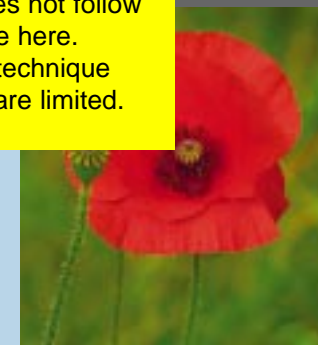
Køb bæredygtigt og økologisk, køb lokalt, køb årstidens fødevarer.

Økologisk landbrug er en tilnærmelse til et landbrug som er miljømæssigt og økonomisk bæredygtigt. Bedre for miljøet, bedre for dyrene og bedre for dig.

I økologisk landbrug er der fokus på balance i næringsstofkredsløbene både inden for bedriften og i samspillet mellem det enkelte landbrug og omgivelserne. Brugen af pesticider er reduceret til det mindst mulige, derfor har

Danish text does not follow original structure here. Due to printing technique lay out options are limited.

økologiske landbrug en større mangfoldighed af insekter, fugle og planter end konventionelle landbrug.

Hvis man støtter den lokale produktion og de lokale markeder, er man med til at styrke forbindelsen "fra jord til bord". Lokale markeder giver forbrugerne mulighed for at have kontakt med landmændene og for at opleve sammenhængen mellem landbruget og den mad, de spiser. Lokal produktion og distribution reducerer transporten og styrker den lokale handel og lokalsamfundet. Mere produktion og handel i lokalområdet giver landmænd og forbrugere større indflydelse på fødevarernes kvalitet.

Du kan gøre en forskel. Vær med til at fremme høj kvalitet og sundhed i landbruget: Støt de lokale landmænd ved staldsalg, køb lokalt producerede, økologiske varer og spis mindre kød.

Besøg Friends of the Earths hjemmeside, og brug vores on-line aktiviteter til at fortælle politikere og supermarkeder, hvad du mener.

Kontakt din lokale NOAH-gruppe eller vores kontor i København og få mere at vide om vores arbejde med at skabe balance mellem mad og miljø. NOAH arbejder for at forbedre det levende miljø ved aktivt at bekæmpe miljødelæggelsen og dens årsager - og anviser alternativer. Også når det gælder landbrug og fødevarer.

Friends of the Earth Europe

29 Rue Blanche
Brussels B-1060
Belgium
tel.: +32 - 25420180
fax: +32 - 2537 5596
info@foeeurope.org
www.foeeurope.org
www.choosefoodchoosefarming.org

NOAH

Nørrebrogade 39, 1. Tv.
2200 Kbh. N.
tel.: 35 36 12 12
www.noah.dk
noah@noah.dk

*Denne kampagne er støttet af EU-Kommissionen
(Gen.dir. for miljø)*